

บทที่ 3 นวัตกรรม

เหตุการณ์ต่างๆ ประจำวัน

1. เหตุการณ์ธรรมดา
2. เหตุการณ์ธรรมชาติ

1. “เหตุการณ์ธรรมดา”

คือเหตุการณ์ปกติต่างๆ ไปของบุคคล เช่น เดิน เล่น วิ่งออกกำลังกาย หรือขับรถ

*** โดยทั่วไปไม่มีผลใดๆ ในทางกฎหมาย

2. เหตุการณ์ธรรมชาติ

ฝนตก พายุร้อง แดดออก ลมพัด

**ยังไม่ก่อให้เกิด/มีผลในทางกฎหมาย

นิติเหตุ

นิติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ธรรมดาหรือเหตุการณ์ธรรมชาติ ที่มีผลในทางกฎหมาย

1. เหตุการณ์ธรรมดา = นายขาวขับรถไปตามถนน ไม่มีผลใดๆ ในทางกฎหมาย

2. เหตุการณ์ธรรมดา —————> นิติเหตุ

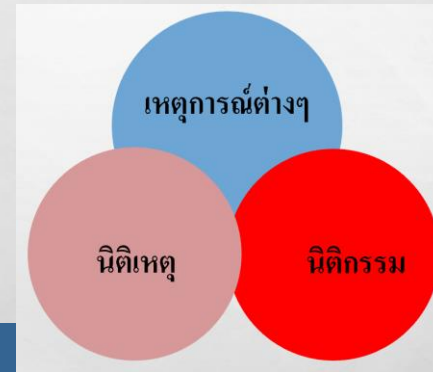
นายขาวขับรถชนท้ายรถนายดำเสียหาย **10,000** บาท (ต้องชดใช้)

3. เหตุการณ์ธรรมชาติ —————> นิติเหตุ

ได้แก่ การเกิด การตาย การมีอายุครบ **20** ปีบริบูรณ์

นิติกรรม = การใดๆอันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อการ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

นิติกรรม ก็คือ นิติเหตุอย่างหนึ่ง แต่เกิดจากการตั้งใจแสดงเจตนาของบุคคลให้เกิดผลทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1. องค์ประกอบ “นิติกรรม

- 1.1 เป็นการกระทำของบุคคลโดยการแสดงเจตนา
- 1.2 เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย
- 1.3 มุ่งที่จะผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 1.4 เป็นการกระทำที่ทำด้วยใจสมัคร
- 1.5 เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิ

1.1 เป็นการกระทำของบุคคลโดยการแสดง

เจตนา

การกระทำ คือ คิด ตกลงใจ กระทำตามที่ตกลงใจ แสดงเจตนา

1. เจตนาโดยชัดแจ้ง : ได้แก่ ด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือด้วยการแสดงกริยา

อาการอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. การแสดงเจตนาโดยปริยาย : เจ้าหนี้ฉีกสัญญาเงินกู้ทิ้งหรือคืนสัญญาเงินกู้ให้

= ปลดหนี้ให้ลูกหนี้

1.1 เป็นการกระทำของบุคคลโดยการแสดงเจตนา (ต่อ)

3. การแสดงเจตนาด้วยการนิ่ง

จะต้องเป็นการแสดงเจตนาด้วยการนิ่งตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น เช่น การเช่าทรัพย์ ตาม ปพพ. มาตรา 570 บัญญัติไว้ว่า “ในเมื่อสิ้นกำหนดเวลาเช่าซึ่งได้ตกลงกันไว้แล้ว ถ้าผู้เช่ายังคงครอบครองทรัพย์สินอยู่ และผู้ให้เช่ารู้ความนั้นแล้วไม่ทักท้วงไซ้ ท่านให้ถือว่า คู่สัญญาเป็นอันได้ทำสัญญาใหม่ต่อไปไม่มีกำหนดเวลา”

การซื้อขายเพื่อชอบ ตาม ปพพ. มาตรา 508 บัญญัติ ไว้ว่า “เมื่อทรัพย์สินนั้นได้ส่งมอบแก่ผู้ซื้อเพื่อให้ตรวจดูแล้ว การซื้อขายย่อมเป็นอันบริบูรณ์ในกรณีต่อไปนี้ คือ (1) **ถ้าผู้ซื้อ** มิได้บอกกล่าวว่าจะไม่ยอมรับซื้อภายในเวลาที่กำหนดไว้โดยสัญญา หรือโดยประเพณี หรือ **โดยคำบอก กล่าว** หรือ (2) **ถ้าผู้ซื้อ** ไม่ส่งทรัพย์สินคืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวมานั้น หรือ (3) **ถ้าผู้ซื้อ** ใช้ราคาทรัพย์สิน นั้นสิ้นเชิง หรือแต่บางส่วน หรือ (4) **ถ้าผู้ซื้อ** จำหน่ายทรัพย์สินนั้น หรือทำประการอื่นอย่างใดอันเป็นปริยายว่า รับซื้อของมัน” อนึ่ง กฎหมายยังได้บัญญัติให้การนี้เป็นการแสดงเจตนาได้ หากตามปกติประเพณีถือเช่นนั้น (ปพพ. มาตรา 361)

เช่น นายอามีนเข้าไปซื้อน้ำดื่มในร้านขายของชำ โดยสั่งน้ำดื่มจำนวนหนึ่งโหล คนขายรับฟังแต่ไม่พูดหรือตอบนายอามีน การสนองรับโดยไม่พูดหรือตอบใดๆ เลยก็ถือว่าคนขายแสดงเจตนารับตกลง ขายน้ำดื่มนั้นๆ (พินิตนาถ เย็นทรัพย์. 2558)

1.2 เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

นิติกรรมจะต้องเป็นการกระทำที่ชอบหรือถูกต้องตามกฎหมาย

การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (วัตถุประสงค์) ถือเป็น “โมฆะ”

- ถ้าการกระทำมีวัตถุประสงค์ต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย
- ถ้าการกระทำมีวัตถุประสงค์ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือ

ศีลธรรมอันดี

1.3 มุ่งที่จะผูกนิติสัมพันธ์

การกระทำที่มุ่งให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างกัน หมายความว่า **ผู้กระทำมีความต้องการที่จะทำให้เกิดข้อผูกพันกันทางกฎหมาย** ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างกัน อีกทั้งยังสามารถบังคับใช้ ตามกฎหมายได้ เช่น การทำสัญญาเช่าบ้าน ผู้เช่าประสงค์ที่ได้ใช้ประโยชน์จากการเช่า และผู้ให้เช่าประสงค์ ได้รับค่าตอบแทนจากการให้เช่า

1.4 เป็นการกระทำที่ทำด้วยใจสมัคร

หมายถึง การแสดงเจตนาของบุคคลที่มีได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจภายนอกอันทำให้การแสดงเจตนาของเขาไม่สมัครใจ เช่น มิได้ถูกหลอกลวง ถูกข่มขู่ ถูกกลั่นแกล้ง หรือเป็นเรื่องเข้าใจผิด

1.5 เกิดการเคลื่อนไหวในแง่สิทธิ

ผลของนิติกรรมทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิอยู่ 5 ลักษณะ ได้แก่

- 1. ก่อสิทธิ** หมายถึง การทำให้เกิดสิทธิขึ้น เช่น นายอาลีขายรถยนต์แก่นายเลาะห์ ทำให้นาย เลาะห์เกิดสิทธิการเป็นเจ้าของในรถยนต์คันนั้น ในขณะที่เดียวกันทำให้นายอาลีเกิดสิทธิการเป็นเจ้าของเงินที่ เกิดจากการขายรถยนต์เช่นกัน
- 2. เปลี่ยนแปลงสิทธิ** หมายถึง นิติกรรมที่ทำให้สิทธิของผู้ทำนิติกรรมเปลี่ยนแปลงไป เช่น นายอาลี ขายรถยนต์แก่นายเลาะห์ ทำให้กรรมสิทธิ์ของรถยนต์เปลี่ยนแปลงจากนายอาลีไปยังนายเลาะห์
- 3. โอนสิทธิ** หมายถึง ผู้มีสิทธิอยู่แล้วแต่ต้องการ โอนสิทธิของตนเองให้แก่บุคคลอื่น เช่น นายอาลี โอนสิทธิในการเป็นเจ้าของนี้จากนายเลาะห์ให้แก่นายอัฟฟาน นายอัฟฟานย่อมมีสิทธิที่จะให้นายเลาะห์ชำระหนี้ ให้ตนเองได้
- 4. สงวนสิทธิ** ผู้มีสิทธิเกรงว่าสิทธิของตนเองจะหมดไป จึงทำนิติกรรมเพื่อสงวนสิทธิของตนเองไว้ เช่น เจ้าหนี้เกรงว่าหนี้ของตนจะระงับจึงให้ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้เพื่อไม่ให้หนี้ขาดอายุความ ทำให้สิทธิ เรียกร้องในหนี้ นั้นยังคงมีอยู่ต่อไป
- 5. ระงับสิทธิ** หมายถึง นิติกรรมที่ทำให้สิทธิของตนระงับไป เช่น เจ้าหนี้ทำหนังสือปลดหนี้ ทำให้สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ระงับไป

ตัวอย่างนิติกรรม

1. นาย ก. ประกาศขายบ้าน ขายรถ
2. นาย ก. ประกาศให้รางวัลคนพบสุนัขที่หายไป 10,000 บาท
3. เด็กชายดำ ซื้อโทรศัพท์มือถือ
4. ตำรวจจับนายดำขับรถฝ่าไฟแดง
5. ฝนเดชทำสัญญาเช่าคอนโดมิเนียม

2. ประเภทของนิติกรรม

2.1. นิติกรรมฝ่ายเดียวและนิติกรรมหลายฝ่าย

2.2 นิติกรรมที่มีผลเมื่อผู้ทำยังมีชีวิตและมีผลเมื่อผู้ทำตาย

2.3 นิติกรรมที่มีค่าตอบแทนกับนิติกรรมที่ไม่มีค่าตอบแทน

2.4 นิติกรรมที่สมบูรณ์ โดยการแสดงเจตนา กับนิติกรรมที่ต้องทำตาม
แบบ

2.1 นิติกรรมฝ่ายเดียวและนิติกรรมหลายฝ่าย

นิติกรรมฝ่ายเดียว ได้แก่ นิติกรรมซึ่งเกิดขึ้น โดยการแสดงเจตนาของบุคคลฝ่ายเดียว เมื่อบุคคลฝ่ายเดียวแสดงเจตนาทำนิติกรรมก็เกิดผลเป็นนิติกรรมทันที เช่น พิณัยกรรม การก่อตั้งมูลนิธิ คำมั่นจะให้รางวัล เป็นต้น

นิติกรรมหลายฝ่าย หรือบางที่เรียกว่านิติกรรมสองฝ่าย

นิติกรรมหลายฝ่าย ได้แก่ นิติกรรมที่เกิดขึ้นได้โดยการแสดงเจตนาตั้งแต่ **2** ฝ่ายขึ้นไป แต่ละฝ่ายอาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือหลายคนรวมเป็นฝ่ายเดียวก็ได้ ซึ่งนิติกรรมหลายฝ่ายนั้นตามกฎหมายก็คือสัญญานั่นเอง เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าทรัพย์สิน สัญญาพิมพ์

2.2 นโยบายที่มีผลเมื่อผู้ทำยังมีชีวิตและมีผลเมื่อผู้ทำตาย

1. นโยบายซึ่งมีผลขณะผู้ทำยังมีชีวิต ได้แก่ นโยบายใดๆ ที่ผู้กระทำ แสดงเจตนาให้มีผลขณะที่ ผู้ทำยังมีชีวิตอยู่
2. นโยบายซึ่งมีผลเมื่อผู้ทำตายแล้ว เช่น พันธกรรม สัญญาประกันชีวิต

2.3 นิติกรรมที่มีค่าตอบแทนกับนิติกรรมที่ไม่มีค่าตอบแทน

- 1. นิติกรรมมีค่าตอบแทน** หมายถึง นิติกรรมที่ผู้ทำต่างมีผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น
- 2. นิติกรรมไม่มีค่าตอบแทน** หมายถึง นิติกรรมที่ผู้รับแสดงเจตนาไม่ต้องให้ประโยชน์ตอบแทน เช่น สัญญาให้ สัญญาฝากทรัพย์โดยไม่มีค่าบำเหน็จ เป็นต้น

2.4 นิติกรรมที่สมบูรณ์โดยการแสดงเจตนา กับ นิติกรรมที่ต้องทำตามแบบ

ความสมบูรณ์โดยการแสดงเจตนา เช่น การบอกเลิกสัญญา หรือสัญญาบางประเภท เช่น สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาฮีม เป็นต้น

แต่หากเป็นนิติกรรมที่ต้องทำตามแบบ ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว หากไม่ทำนิติกรรมจะตกเป็นโมฆะ นิติกรรมที่ต้องทำตามแบบ ได้แก่ สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ สัญญาจำนอง สัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น

3. แบบของนิติกรรม

ปพพ. มาตรา 152 บัญญัติว่า “การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ การนั้นเป็น โฆษะ”

จาก ปพพ. มาตรา 152 อธิบายได้ว่า แบบของนิติกรรม หมายถึง วิธีการที่กฎหมายกำหนดเป็นพิเศษ เพื่อเป็นหลักบังคับให้ผู้ทำนิติกรรมต้องทำตามให้ครบถ้วน มิฉะนั้น นิติกรรมจะตกเป็น โฆษะ (ศักดิ์ สนองชาติ. 2545 อ้างในพินิตนาถ เข็นทรัพย์. 2558)

ตามปกติ การแสดงเจตนาที่ต้องตรงกันย่อมเกิดนิติกรรมได้แล้ว แต่ นิติกรรมบางประเภทกฎหมาย กำหนดแบบไว้พิเศษ ได้แก่

- 1. การทำหนังสือ** นิติกรรมบางอย่างมีความสำคัญ กฎหมายจึงเห็นสมควรให้ผู้ทำนิติกรรมบันทึกข้อ ตกลงไว้ เป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไว้ เช่น การโอนหนี้ สัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น ดังนั้นถ้าตกลงด้วยวาจา สัญญานั้นเป็น โฆษะ
- 2. การทำหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่** กล่าวคือ ต้องไปบันทึกไว้ต่อหน้าเจ้าหน้าที่จึงจะมีผล เช่น การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง หรือเอกสารลับ เป็นต้น ถ้าไม่ได้ทำหนังสือต่อหน้าเจ้าพนักงาน สัญญา นั้นเป็น โฆษะ

3. แบบของนิติกรรม (ต่อ)

3. การจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แบบของนิติกรรมลักษณะนี้ โดยมากจะเป็นเรื่องของนิติกรรมฝ่ายเดียว เช่น การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนการค้า การจดทะเบียนรับรองบุตร การจดทะเบียน รับบุตรบุญธรรม เป็นต้น

4. การทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าเป็นนิติกรรมที่สำคัญมาก นอกจาก จะต้องเป็นหนังสือแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้ไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย เช่น สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ สัญญาขายฝาก สัญญาจำนอง สัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ ที่มีกำหนดเกิน 3 ปี เป็นต้น ถ้าไม่ทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถือเป็นโมฆะ

1 ทำเป็นหนังสือ

ได้แก่

การทำสัญญาเช่าซื้อ

2 การทำหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ได้แก่ การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองหรือแบบเอกสารลับ

มรดกไร้ปัญหาด้วย พินัยกรรม 5 แบบ				
	ข้อความ	การลงชื่อ	พยาน	หมายเหตุ
1. ธรรมดา	เขียน/พิมพ์	ลายเซ็น ลายนิ้วมือ	อย่างน้อย 2 คน	พยานห้าม พิมพ์ลายนิ้วมือ
2. เขียนเอง	เขียน	ลายเซ็น	-	เขียนเองเท่านั้น
3. เอกสาร ฝ่ายเมือง	เขียน/พิมพ์	ลายเซ็น ลายนิ้วมือ	อย่างน้อย 2 คน	รับรองโดย นายอำเภอ/ผอ.เขต
4. เอกสารลับ	เขียน/พิมพ์	ลายเซ็น	2 คน	ใส่ซองปิดผนึก ให้นายอำเภอ/ผอ.เขต เก็บไว้
5. วาจา	คำพูด	-	2 คน	พยานนำไปแจ้ง นายอำเภอ/ผอ.เขต

3 จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ได้แก่

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

การจดทะเบียนสมรส

การจดทะเบียนหย่า

การจดทะเบียนรับรองบุตร

การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

4. การทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ได้แก่ การซื้อขาย ขายฝาก แลกเปลี่ยน ให้ จำนอง

อสังหาริมทรัพย์ บ้าน-ที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ

4. การแสดงเจตนาที่ทำให้นิติกรรมไม่สมบูรณ์

1. การแสดงเจตนาซ่อนเร้น ปพพ. มาตรา 154 บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาใดแม้ในใจจริงผู้แสดง จะมีได้เจตนาให้ตนต้องผูกพันตามที่ได้แสดงออกมาก็ตามหาเป็นมูลเหตุให้การแสดงเจตนา นั้นเป็นโมฆะ ไม่เว้นแต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง จะไม่รู้ถึงเจตนาอันซ่อนอยู่ในใจของผู้แสดงนั้น”

จากมาตราข้างต้น อธิบายได้ว่า การแสดงเจตนาที่บุคคลแสดงให้บุคคลอีกฝ่ายเห็นว่ามุ่งจะผูกนิติสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ในใจไม่ประสงค์จะผูกพันตามเจตนาที่ได้แสดงออกมา นิติกรรมนั้นมีผลสมบูรณ์ ตามกฎหมาย ไม่เป็นโมฆะแต่อย่างใด เว้นแต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะรู้ถึงเจตนาอันซ่อนเร้นอยู่ในใจของบุคคลนั้น (พินิตนาถ เย็นทรัพย์. 2558:61)

ตัวอย่าง นายรุตสถีขอซื้อนาฬิกาของนายอัสมิ แต่ในใจของนายรุตสถีตั้งใจอยากจะขอยืม นิติกรรมนี้มีผลสมบูรณ์ ให้ผู้แสดงเจตนาต้องรับผิดชอบต่อเจตนาที่แสดงออกไปนั้น
เว้นแต่นายอัสมิรู้มาก่อนว่านายรุตสถีเพียงต้องการขอยืม เช่นนี้แล้วนิติกรรมนี้ถือว่าเป็นโมฆะ

4. การแสดงเจตนาที่ทำให้นิติกรรมไม่สมบูรณ์ (ต่อ)

2. การแสดงเจตนาลวง การแสดงเจตนาลวง หมายถึง คู่กรณีไม่มีเจตนาที่จะทำนิติกรรมกันจริงๆ แต่ทำขึ้นเพื่อ หลอกลบบุคคลภายนอก นิติกรรมลักษณะนี้เป็น โฆษะ แต่ถ้ามีบุคคลภายนอกที่กระทำโดยสุจริต และต้องเสียหายจาก การแสดงเจตนาลวง คู่กรณีที่แสดงเจตนาลวงจะยกเป็น โฆษะอ้างต่อบุคคลภายนอกนั้นไม่ได้

ดังความในมาตรา 155 วรรคหนึ่ง ปพพ. 155 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาลวงโดยสมรู้กับ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็น โฆษะแต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการ โดยสุจริตและต้องเสียหายจากการแสดงเจตนาลวงนั้นมิได้”

ตัวอย่าง นางปาดีเมาะเป็นหนี้นางอิลฮัม 200,000 บาท และไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระ นางปาดีเมาะ ไม่ต้องการให้รถยนต์เป็นการชดใช้ จึงสมรู้ร่วมคิดกับเพื่อนบ้านทำการซื้อขายแบบหลอกๆ โดยไม่ต้องการให้มีผลผูกพันกันจริง เช่นนี้การซื้อขายดังกล่าวถือว่าเป็น โฆษะเนื่องจากการแสดงเจตนาลวง

4. การแสดงเจตนาที่ทำให้นิติกรรมไม่สมบูรณ์ (ต่อ)

3. การแสดงเจตนาอำพราง การแสดงเจตนาอำพรางเป็นลักษณะของการทำนิติกรรมอันหนึ่งเพื่อปกปิด (อำพราง) นิติกรรมอีกอันหนึ่ง โดยนิติกรรมที่มีผลผูกพันกันจริงๆ คือ นิติกรรมที่ต้องการปกปิดไว้

ดั่งบทบัญญัติในปพพ. มาตรา 155 วรรคสอง “ถ้าการแสดงเจตนาหลงตามวรรคหนึ่งทำขึ้นเพื่ออำพรางนิติกรรม อื่นให้นำบทบัญญัติของกฎหมาย อันเกี่ยวกับนิติกรรมที่ถูกอำพราง มาใช้บังคับ”

ตัวอย่าง นายอัฟฟานต้องการยกบ้านให้กับน้องสาว แต่เกรงว่าพี่ชายจะน้อยใจ จึงแกล้งทำนิติกรรมซื้อขายบ้าน โดยนิติกรรมการซื้อขายนี้ถือว่าเป็น โฆษะ และนิติกรรมที่ถือว่าเป็น สมบูรณ์คือนิติกรรมการให้

4. การแสดงเจตนาที่ทำให้นิติกรรมไม่สมบูรณ์ (ต่อ)

4. การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิด การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิด หมายถึง การแสดงเจตนาที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้แสดงเจตนาเข้าใจไม่ตรงกับความเป็นจริง เหตุการณ์เป็นอีกอย่างหนึ่งแต่เข้าใจว่าเป็นอีกอย่างหนึ่ง ทำให้นิติกรรมไม่สมบูรณ์ มี 2 กรณีคือสำคัญผิดในสิ่งที่ป็นสาระสำคัญของนิติกรรม และสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน

1. สำคัญผิดในสิ่งที่ป็นสาระสำคัญของนิติกรรม ปพพ. มาตรา 156 บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่ง นิติกรรมเป็นโมฆะ”

ตัวอย่าง ต้องการจ่ายเงินให้กับนายอิบรอเฮม แต่ไปจ่ายให้แก่นายอามีน โดยสำคัญผิดคิดว่า นายอามีนเป็นนายอิบรอเฮม ดังนั้นนิติกรรมนี้เป็นโมฆะ

ตัวอย่าง ต้องการซื้อรถเก๋งสีขาว แต่กลับไปทำสัญญาเช่าซื้อเป็นรถเก๋งสีบรอนซ์เงิน เนื่องจาก พนักงานขายเข้าใจผิด การเช่าซื้อถือเป็นโมฆะ เพราะสำคัญผิดในตัวทรัพย์สิน

2. สำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน ปพพ. มาตรา 157 บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินเป็นโมฆะ”

ตัวอย่าง นายคำจ้างนายเขียวเป็นพ่อครัวปรุงอาหารญี่ปุ่น โดยเข้าใจผิดว่านายเขียวสามารถ ปรุงอาหารญี่ปุ่นได้ แต่จริงๆแล้ว นายเขียวไม่สามารถปรุงอาหารญี่ปุ่นได้ การแสดงเจตนาของนายคำนั้นเป็น โมฆะ

4. การแสดงเจตนาที่ทำให้นิติกรรมไม่สมบูรณ์ (ต่อ)

5. การแสดงเจตนาเพราะถูกกลล้อนล ปพพ. มาตรา 159 บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาเพราะถูกกลล้อนลเป็นโมฆียะ

การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งใช้อุบายหลอกลวงล้อนล ไม่กล่าวข้อเท็จจริงหรือปกปิดข้อความจริงเพื่อให้เขาหลงเชื่อแล้วทำนิติกรรม ซึ่งถ้ามิได้ใช้อุบายหลอกเช่นนั้นเขาคงไม่ทำนิติกรรมด้วย

ตัวอย่าง จำเลยทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินให้โจทก์โดย ซึ่งที่ดินแปลงอื่นว่าเป็นที่ดินที่จะขายเพื่อปกปิดเรื่องที่ดินที่จะขายมีไฟฟ้าแรงสูงพาดผ่าน เป็นเหตุให้โจทก์หลงเชื่อ เมื่อ ที่ดินที่ซื้อขายมีประมาณ 16 ไร่ ส่วนที่มีเสาไฟฟ้าแรงสูงพาดผ่านใช้ประโยชน์ไม่ได้เกือบ 5 ไร่ โจทก์ต้องการซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย กลั่นแกล้งจึงถึงขนาดที่ว่าหากจำเลยไม่ได้ กระทำกลั่นแกล้งโจทก์จะไม่ทำนิติกรรมกับจำเลย การแสดงเจตนาของโจทก์เป็นโมฆียะ (ฎ.717/12,2044/40)

จำเลยทำสัญญาจะขายที่ดินให้โจทก์โดยข้อความในสัญญาระบุที่ดินไม่มีภาระผูกพัน ความจริงติดจำนอง เท่ากับจำเลยปกปิดความจริงของการที่ที่ดินมีภาระผูกพัน ถ้าโจทก์รู้ความจริงว่าที่ดินติดจำนองคงไม่ซื้อจากจำเลย โจทก์สำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุของสัญญาจะซื้อจะขายซึ่งเป็นสาระสำคัญ การแสดงเจตนาซื้อที่ดินถือเป็นโมฆียะ (ฎ.1299/20)

4. การแสดงเจตนาที่ทำให้นิติกรรมไม่สมบูรณ์ (ต่อ)

6. การข่มขู่

การข่มขู่ หมายถึง การบังคับให้เกิดความกลัวภัย เพื่อให้บุคคลที่ถูกข่มขู่แสดงเจตนาทำนิติกรรม การข่มขู่ เป็นการกระทำให้บุคคลที่ถูกข่มขู่เลือกปฏิบัติว่าจะยอมรับภัยนั้น หรือว่าจะแสดงเจตนาทำนิติกรรม ตามที่ผู้ข่มขู่ต้องการ

การทำให้เขาหวาดกลัวว่าจะเกิดภัยขึ้น จนต้องตัดสินใจทำนิติกรรมเช่น ก. ถู้อป็นจ้องจะยิง ข. โดยให้ ข. ออกเช็คให้ ก.เป็นเงิน 100,000 บาท หรือให้ ข. ทำหนังสือรับสภาพหนี้ เพราะหนี้ที่จะขาดอายุความแล้ว ข. กลัวจึงเขียนเช็ค หรือออกหนังสือรับสภาพหนี้ให้แก่ ก. การแสดงเจตนาของ ข. เช่นนี้ เนื่องจากถูกข่มขู่ ตกเป็น โมติยะ

การข่มขู่ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยม ไม่เป็น โมติยะ เช่น เจ้าหนี้บอกลูกหนี้ว่า ถ้าไม่ชำระหนี้จะฟ้องศาลบังคับให้ชำระหนี้ หรือจะฟ้องให้เป็นคนล้มละลาย ไม่ถือเป็นการข่มขู่ตามเรื่องนี้ เพราะเจ้าหนี้มีสิทธิตามกฎหมาย

5. โฆษะ

โฆษะหรือ โฆษะกรรม หมายถึง การกระทำที่สูญเปล่าเสียเปล่าไม่มีผลใดๆเกิดขึ้นตามกฎหมาย จะเรียกร้องบังคับกันไม่ได้

มาจาก

- วัตถุประสงค์
- แบบของนิติกรรม
- การแสดงเจตนาบกพร่องหรือเจตนาวิปริต
- การทำพินัยกรรมของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า **15** ปี

6. โหมมียะ

หมายถึง นิติกรรมที่ถือว่าสมบูรณ์มีผลผูกพันและใช้บังคับได้ตามกฎหมายทุกประการ トラบที่ยังไม่ถูกบอกล้าง
ได้แก่ /มาจาก

- ความสามารถ เช่น ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ เสมือนไร้ความสามารถ
- สำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน
- กลด้อยผล เรื่องถูกข่มขู่

ผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆียะ

1. ถูกบอกล้างได้ → ทำลายนิติกรรมที่สมบูรณ์อยู่ในขณะนั้นให้เสียเปล่าไม่มีผล
ในทางกฎหมาย = โมฆะ

2. โดยใครบอกล้างได้

ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ

ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์

บุคคลที่แสดงเจตนาบกพร่อง

ทายาทของผู้ทำนิติกรรม

ระยะเวลาบอกล้างโมฆียะกรรม

เมื่อพ้น **1** ปีนับแต่เวลาที่อาจให้สัตยาบันได้

เช่น ก.แสดงเจตนาทำนิติกรรมโดยถูกกลั่นแกล้งหรือข่มขู่หรือสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน นิติกรรมที่ ก.ทำนั้นตกเป็นโมฆียะ ก. มีเวลาบอกล้างนิติกรรมกรณีนี้คือหลังจาก ก.ทราบความจริงหรือพ้นจากการถูกข่มขู่ไป **1** ปี ก. ต้องใช้สิทธิบอกล้าง หากไม่ใช้สิทธิบอกล้าง ถือว่า ก.หมดสิทธิบอกล้าง

1. สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกต้อง ต้องทำอย่างไร

ก. ทำเป็นหนังสือ

ข. ทำหลักฐานเป็นหนังสือ

ค. ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่กัน

ง. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

2. ข้อใดไม่ใช่ผลของนิติกรรมที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิ

ก. ก่อสิทธิ

ข. เปลี่ยนแปลงสิทธิ

ค. ปลอดสิทธิ

ง. โอนสิทธิ